

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 29/2024

1.11.2024

Ordförandeskapet i kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet

Kyrkomötet behandlade 2023 ett ombudsinitiativ om stärkande av lekmannarepresentationen i församlings- och kyrkoråden (ombudsinitiativ 4/2023). Utifrån allmänna utskottets betänkande 5/2023 gav kyrkomötet i november 2023 Kyrkostyrelsen och stiftens uppgift att aktivt informera församlingarna om möjligheten enligt gällande bestämmelser att en till vice ordförande vald förtroendevald för viss tid eller under hela mandatperioden kan leda ordet vid kyrko- och församlingsrådets sammanträden. Detta cirkulär är en del av den information som efterlystes.

I enlighet med 3 kap. 32 § i kyrkoordningen (657/2023) väljs kyrkorådets vice ordförande och övriga medlemmar vid det första sammanträdet under det första och tredje året av kyrkofullmäktiges mandatperiod. Med stöd av 3 kap. 19 § i kyrkolagen (652/2023) tillämpas bland annat på gemensamma kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkorådet i kyrkliga samfälligheter samt på behandlingen av ärenden i dessa organ det som föreskrivs om församlingens motsvarande organ och behandlingen av ärenden i dem. Ordförande för kyrkorådet är församlingens kyrkoherde och för gemensamma kyrkorådet en av domkapitlet utsedd kyrkoherde i en av de församlingar som hör till samfälligheten (KO 3:32 och 46). De sittande kyrkorådets och gemensamma kyrkorådets tvååriga mandatperioder är på väg mot sitt slut. Kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkofullmäktige ska välja medlemmar och vice ordförande till kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet vid sitt första sammanträde 2025.

Församlingsrådets medlemmar med undantag för den kyrkoherde som är ordförande utses i sin tur genom församlingsval för en fyraårig mandatperiod. Församlingsrådet utser inom sig en vice ordförande vid det första sammanträdet under det första och tredje året

av mandatperioden (KO 3:48,2). Även församlingsråden ska alltså välja vice ordförande i början av 2025. På församlingsrådet tillämpas dessutom det som föreskrivs om kyrkorådet (KL 3:19,2).

Vice ordföranden är inte bara ordförandens ersättare, utan kan verka som kyrkorådets ordförande i flera olika situationer. Denna möjlighet har funnits sedan ingången av 2004 då kyrkoordningen ändrades utifrån Kyrkostyrelsens framställning 4/2002 till kyrkomötet om ordförandeskapet i kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet. I den gällande kyrkoordningen finns bestämmelser om detta i 3 kap. 32 § 3 mom., där det föreskrivs att vice ordföranden är ordförande för kyrkorådets sammanträde 1) när kyrkoherden har förhinder eller är jävig, 2) när kyrkoherden och kyrkorådet gemensamt beslutar om detta efter att vice ordföranden gett sitt samtycke. Ett beslut kan fattas också för viss tid, dock högst för kyrkorådets mandatperiod eller tills en ny kyrkoherde eller vice ordförande har tillträtt. Trots att bestämmelsen finns i en paragraf som gäller ordförandeskapet i kyrkorådet, bestäms vice ordförandens ställning i församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet på samma sätt med stöd av 3 kap. 19 § i kyrkolagen. Det som nedan sägs om kyrkorådet gäller också församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet.

Enligt 1 punkten i den ovannämnda bestämmelsen är vice ordföranden ordförande för kyrkorådet när kyrkoherden har förhinder, i det fallet under hela sammanträdet. Om en vikarie har utsetts för kyrkoherden sköter vikarien alla kyrkoherdens uppgifter och därmed även uppgiften som ordförande för kyrkorådet. Om kyrkoherden är jävig i ett ärende som behandlas är vice ordföranden ordförande endast i det ärendet.

Enligt 2 punkten kan kyrkorådet separat besluta att vice ordföranden är ordförande för kyrkorådet också vid något annat tillfälle. Ett beslut som fattas med stöd av den punkten kan gälla hela kyrkorådets sammanträde. Ett beslut kan också fattas för viss tid, och kan då gälla alla kyrkorådets sammanträden under hela den mandatperiod som börjar eller återstår. Bestämmelsen har också tolkats så att de frågor där vice ordföranden är sammanträdets ordförande kan anges separat i beslutet. Vice ordförandens ovannämnda behörighet gäller endast ordförandeskapet för sammanträdet, och personen tar inte över några andra av ordförandens uppgifter.

Ett beslut om att vice ordföranden ska vara ordförande förutsätter att kyrkoherden och en majoritet av kyrkorådet är överens om detta och att vice ordföranden samtycker. Kyrkorådets ståndpunkt till ordförandeskapet behöver alltså inte vara enhällig, utan det

räcker med vanlig enkel majoritet. Arrangemanget förutsätter däremot alltid att kyrkoherden förordar beslutet och att vice ordföranden ger sitt samtycke. De deltar också i kyrkorådets beslutsfattande i frågan.

Ett beslut för viss tid gäller högst för det beslutsfattande kyrkorådets, kyrkoherdens eller den samtyckande vice ordförandens mandatperiod. Ett beslut som fattas om ordförandeskap för viss tid kan ändras under förutsättning att beslutet om ändring fattas på samma sätt som det ursprungliga beslutet. Däremot har tolkningen varit att det räcker med att en av parterna återkallar sitt samtycke för att ett beslut ska kunna upphävas.

Närmare information ges vid behov av juristerna på Kyrkostyrelsens förvaltningsavdelning per e-post, fornamn.efternamn@evl.fi.

Kyrkostyrelsen

Pekka Huokuna
kanslichef

Pirjo Pihlaja
ecklesiastikråd

ISSN 1797-0334